Приложение № 3

ПРОГРАМА
ЗА НАДЗОР И КОНТРОЛ НА БОЛЕСТИТЕ АФРИКАНСКА И КЛАСИЧЕСКА ЧУМА ПО СВИНЕТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2025-2027 Г.

Идентификация на програмата

Държава членка: **Република България**

Заболяване: **Африканска и Класическа чума**

Период на изпълнение: **2025 – 2027 г.**

За контакт:

отдел „Здравеопазване на животните“,

дирекция “Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните”,

Българска агенция по безопасност на храните

бул. „Пенчо Славейков“ 15А

1606, София, България

E-mail: AHW@bfsa.bg

1. Цели на програмата

Настоящата програма цели ранно откриване на болестите Африканска и Класическа чума по свинете чрез система от активни надзорни дейности при домашни и диви свине, и да предотврати възможността от разпространение им към и между домашната популация свине чрез контрол на прилаганите мерки за биосигурност.

2. Елементи на програмата

Програмата е част от Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България и включва дейности, свързани пряко с контрола на здравето на домашните и дивите свине в страната.

2.1. Дейности, изпълнявани в животновъдни обекти и по отношение на диви свине

2.1.1 Клинични прегледи, вземане на проби, извършване на документални и физически проверки за установяване на здравния статус на свинете;

2.1.2 Проверки за изпълнението на мерките за биосигурност в обекти и при движение на свинете;

2.1.3 Контрол на регистрацията на свиневъдните обекти, идентификацията и движенията на свинете;

2.1.4 Проверки за изпълнението на изискванията за хуманно отношение към свинете;

2.1.5 Вземане на проби от диви свине в случай на сигнал за съмнителни/открити мъртви диви свине.

2.2. Лабораторни дейности

2.2.1 Вирусологични лабораторно-диагностични изследвания на домашни и диви свине;

2.2.2 Серологични лабораторно-диагностични изследвания на домашни и диви свине.

3. Институции и организации, отговорни за изпълнението на програмата

3.1. Българска агенция по безопасност на храните организира, координира, контролира и дава указания за начина, средствата и периодичността на извършване на дейностите, които се изпълняват от отделните структури/ведомства в съответствие със спецификата на дейността съгласно Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България и План за действия в България по отношение на обектите за отглеждане на свине за лични нужди във връзка с

Африканската чума по свинете. Българска агенция по безопасност на храните е централен компетентен орган и:

А. следи за изпълнението на контрола на заразните заболявания и задължителното им обявяване пред ЕК, останалите държави членки и Световната организация по здравеопазване на животните (WOAH);

Б. взаимодейства с институции, които участват в програмата на национално ниво.

В. осъществява контрол за изпълнение на програмата.

3.1.1. ЦУ на БАБХ

Дирекция „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“:

3.1.1.1 Разработва и актуализира настоящата програма, съгласно епизоотичната обстановка, извършва анализ на получените данни, популационни промени, настъпили в хода на изпълнението на програмата и др. фактори, влияещи върху нея;

3.1.1.2 Контролира дейностите, включени в настоящата програма

3.1.1.3 Анализира получените данни и изготвя доклади;

3.1.1.4 Предлага мерки в случай на констатиране на огнища.

3.1.2. Областни дирекции по безопасност на храните

3.1.2.1 Организират изпълнението и официалния контрол на мерките в настоящата програма, отнасящи се до дейностите в т.2.1. на областно ниво;

3.1.2.2 Участват в заседания на областните и общинските епизоотични комисии и координират дейностите, извършвани от останалите институции съгласно Плана;

3.1.2.3 Провеждат срещи и си сътрудничат с местните представители на ИАГ и на ловните организации и асоциации;

3.1.2.4 Провеждат срещи и си сътрудничат с животновъди за ефективно прилагане на мерките в настоящата програма;

3.1.2.5 Провеждат срещи и си сътрудничат на местно ниво с Българския ветеринарен съюз (БВС)/регистрираните ветеринарни лекари за прилагането на мерките в настоящата програма.

3.1.2.6 Събират данни за надзора на територията на съответното ОДБХ и правят анализ на епизоотичната обстановка и ефективността на прилаганите мерки;

3.1.2.7 Прилагат наложените от БАБХ мерки в случай на констатиране на болест.

3.2. Регистрирани ветеринарни лекари:

3.2.1 Извършват клинични прегледи преди движения и вземане на проби от индустриални и фамилни ферми, съгласно надзора в т. 6 или дадени указания от ЦУ на БАБХ;

3.2.2 Извършват клинични прегледи в стопанства за лични нужди;

3.2.3 Уведомяват ОДБХ за съмнения за АЧС/КЧС и следят здравния статус на свинете, в обектите, на които осигуряват ветеринарномедицинско обслужване;

3.2.4 Съдействат при прилагане на мерки в случай на констатиране на болест;

3.2.5 Въвеждат във ВетИС/мобилно приложение информацията от извършените клинични прегледи.

3.3. Изпълнителна агенция по горите (ИАГ), регионалните структури и териториалните поделения на държавните предприятия по Закона за горите:

3.3.1 Съдейства при разработването и актуализирането настоящата програма по отношение на дивите свине, съгласно епизоотичната обстановка, анализ на получените данни, популационни промени, настъпили в хода на изпълнението на програмата и др. фактори, влияещи върху нея;

3.3.2 Подава сигнали за съмнителни/намерени умрели диви свине;

3.3.3 Организира предоставянето на проби от диви свине за лабораторни диагностични изследвания;

3.3.4 Съдейства при прилагане на мерки в случай на констатиране на болест.

3.4. НЛРС-СЛРБ и техните членове:

3.4.1 Подава сигнали за съмнителни/намерени умрели диви свине;

3.4.2 Предоставя проби от диви свине за лабораторно-диагностични изследвания и въвежда информацията в „Модул лов“;

3.4.3 Съдейства при прилагане на мерки в случай на констатиране на болест.

3.5. Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт (НДНИВМИ), Национална референтна лаборатория „Класическа и Африканска чума по свинете и Каприпоксвируси“:

3.5.1 поддържа постоянна диагностична готовност;

3.5.2 провежда лабораторно–диагностичните изследвания на всички постъпили проби по програмата и приоритетно и незабавно обработва пробите при съмнение за заболяване;

3.5.3 информира ЦУ на БАБХ и ОДБХ за резултатите от лабораторните изпитвания;

3.5.4 отразява лабораторните резултати от надзора във ВетИС на БАБХ (за домашни свине в съответствие със заповеди на ИД на БАБХ) и в „Модул лов" (за диви свине);

3.5.5 предоставя обобщени данни за извършените лабораторни изпитвания.

3.5.6 изпълнява задълженията си съгласно чл. 101 от Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, осигурява сътрудничество с Референтната лаборатория на ЕС, участва в редовни тестове за пригодност (ринг-тестове), организирани от Референтната лаборатория на ЕС и организира тестове за пригодност на другите диагностични лаборатории;

3.5.7 Съхранява и консервира изолати от агентите, получени от потвърдени случаи в страната, до изпращането им към Европейската референтна лаборатория;

3.6. Регионални изпитвателни лаборатории Велико Търново и Стара Загора:

3.6.1 поддържа постоянна диагностична готовност;

3.6.2 провежда лабораторно–диагностичните изследвания на всички постъпили проби по програмата;

3.6.3 отразява лабораторните резултати от надзора във ВетИС на БАБХ (за домашни свине в съответствие със заповеди на ИД на БАБХ) и в „Модул лов" (за диви свине);

3.6.4 информира ЦУ на БАБХ и ОДБХ за резултатите от лабораторните изпитвания;

3.6.5 участва в редовни тестове за пригодност (ринг-тестове), организирани от националната референтна лаборатория.

3.7. Акредитирани лаборатории под контрола на НРЛ, извън системата на БАБХ:

3.7.1 провеждат лабораторно–диагностични изследвания на кръвни проби от свине без клинични признаци с цел здравни гаранции преди движение, съгласно предвиденото в таблицата в колона 9 от таблицата в т. 6;

3.7.2 информира ЦУ на БАБХ/ОДБХ/НРЛ за резултатите от лабораторните изпитвания и предоставя регулярни доклади, съгласно указания на БАБХ;

3.7.3 участва в редовни тестове за пригодност (ринг-тестове), организирани от националната референтна лаборатория.

4. Териториален обхват

Мерките в настоящата програма се прилагат на територията на цялата страна.

Съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/594 на Комисията от 16 март 2023 година за определяне на специални мерки за контрол на болестта във връзка с африканската чума по свинете и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/605, териториите, засегнати от АЧС са регионализирани в три части, като в приложение I на Регламента са посочени териториите от засегнатите държави членки, които попадат в някоя от частите по следните основни критерии:

Част I – високорискови територии около територии, включени в част II/III, и в които е необходимо да се изпълнява усилен надзор (особено пасивен)

Част II – територии, в които са констатирани огнища при диви свине

Част III – територии, в които са констатирани огнища при отглеждани свине.

Преразглеждането на съответната част се прави като се взема предвид актуалната епизоотична обстановка в страната, предприеманите мерки за контрол и ликвидиране на заболяването и резултатите от извършвания надзор.

Информация за териториите, попадащи в съответните части е налична в най-актуалната версия на приложение I на регламента на следния линк:

https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/asf_en

Регионализацията по отношение на класическата чума по свинете е определена в Приложение I на Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/934 на Комисията от 9 юни 2021 година за определяне на специални мерки за контрол във връзка с болестта класическа чума по свинете.

Информация относно приложимите мерки на ниво ЕС е налична на следния линк: https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/csf_en

5. Схема за надзор и проверки

5.1. Домашни свине

1. Зона	2. Категория	3. Проверки за биосигурност	4. Клинични прегледи		5. Проби за вирусологично изследване за АЧС[1]	6. Проби за серологичо изследване АЧС	7. Проби за серологично изследване за КЧС	8. Проби за вирусологично изследване за КЧС[1]	8. Изследвания при съмнение АЧС/КЧС[1]	9. Вирусологични изследвания и клинични прегледи преди движение[1]
Части I, II от Приложение I на Регламент (ЕС) 2023/594 и нерегионализирани части от страната	Индустриални	ОВЛ	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ/опц. ОВЛ
		2 пъти годишно през интервал от поне 4 месеца, като се документира с чек-лист (Образец ЗХОЖ 213а - Контролен лист за проверка на биосигурността в свиневъдните обекти.) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	2 пъти годишно от ОВЛ на всички производствени категории в стопанството. Във всяка категория се преглеждат брой свине, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност Прегледите се документират в чеклист (Образец ЗХОЖ - 168 КОНТРОЛЕН ЛИСТ за клинични прегледи на домашни животни или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	На всяка пратка свине, отиваща за клане или доотглеждане. Преглеждат се брой свине от пратката, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност (вж. табл. 1), в допълнение се прави оценка на общото състояние на свинете в стопанството.	Ежеседмично от всяка технологична единица вътрешни органи от умрелите свине, навършили 60-дневна възраст. При липса на умрели свине над 60-дневна възраст, от всяка технологична единица могат да се вземат проби от отбити умрели свине под 60-дневна възраст.	При съмнение за сероконверсия.	Два пъти годишно през интервал от поне 4 месеца, кръвни проби от брой свине от обекта с цел да се установи 10% разпространение на болестта с 95% достоверност (вж. табл. 1).	Кръвни/органни проби от свине показващи/показали клиника на заболяване.	Проби за вирусологични изследвания – от всяка свиня, показваща кл. симптоми, съвместими с чума по свинете (вкл. и с T>40°), всяка умряла свиня-майка/нерез.	При липса на изследвания по т. 5 за период по-дълъг от 15 дни и при движение за доотглеждане, в рамките на 7 дни преди движението се вземат проби за вирусологично изследване, за сметка на собственика, от брой свине от пратката за установяване на 5% разпространение с 95% достоверност, които се изпращат в НРЛ или в акредитирана за изследване на АЧС лаборатория под контрола на НРЛ. Такива проби могат да се вземат и преди движение за клане, по преценка на ОВЛ, свързана със здравния статус на свинете в обекта (за сметка на собственика или за

[1] Проби за вирусологично изследване за АЧС/КЧС от умрели (вкл. ежеседмични проби от нормална смъртност), съмнителни свине и свине, показващи клинични признаци се изпращат за изследване единствено в Национална референтна лаборатория "Класическа и африканска чума по свинете и Каприпоксвируси" при Националния диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт (НДНИВМИ) – гр. София или в случай на допълнителни указания от страна на ЦУ на БАБХ – в други лаборатории в системата на БАБХ:
1) Изпитвателна регионална лаборатория – гр. Стара Загора;
2) Изпитвателна регионална лаборатория – гр. Велико Търново;

										официален контрол в случай на свине, показващи клинични признаци).
	Фамилни ферми	ОВЛ	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ/опц. ОВЛ
		3 пъти годишно през интервал от поне 3 месеца, като се документира с чек-лист (Образец ЗХОЖ 213а - Контролен лист за проверка на биосигурността в свиневъдните обекти.) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	2 пъти годишно от ОВЛ на всички производствени категории в стопанството. Във всяка категория се преглеждат брой свине, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност Прегледите се документират в чеклист (Образец ЗХОЖ - 168 КОНТРОЛЕН ЛИСТ за клинични прегледи на домашни животни или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	На всяка пратка свине, отиваща за клане или доотглеждане. Преглеждат се брой свине от пратката, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност (вж. табл. 1), в допълнение се прави оценка на общото състояние на свинете в стопанството.	Ежеседмично от всяка технологична единица вътрешни органи от умрелите свине, навършили 60-дневна възраст. При липса на умрели свине над 60-дневна възраст, от всяка технологична единица могат да се вземат проби от отбити умрели свине под 60-дневна възраст.	При съмнение за сероконверсия.	Два пъти годишно през интервал от поне 4 месеца, кръвни проби от брой свине от обекта с цел да се установи 10% разпространение на болестта с 95% достоверност (вж. табл. 1).	Кръвни/органни проби от свине показващи/показали клиника на заболяване.	Проби за вирусологични изследвания – от всяка свиня, показваща кл. симптоми, съвместими с чума по свинете (вкл. и с T>40°), всяка умряла свиня-майка/нерез.	При липса на изследвания по т. 5 за период по-дълъг от 15 дни и при движение за доотглеждане, в рамките на 7 дни преди движението се вземат проби за вирусологично изследване, за сметка на собственика, от брой свине от пратката за установяване на 5% разпространение с 95% достоверност, които се изпращат в НРЛ или в акредитирана за изследване на АЧС лаборатория под контрола на НРЛ. Такива проби могат да се вземат и преди движение за клане, по преценка на ОВЛ, свързана със здравния статус на свинете в обекта (за сметка на собственика или за официален контрол в случай на свине, показващи клинични признаци).
Части III от Приложение I на Регламе	Индустриални	ОВЛ	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ/опц. ОВЛ

нт (ЕС) 2023/594		4 пъти годишно през интервал от поне 2 месеца, като се документира с чек-лист (Образец ЗХОЖ 213а - Контролен лист за проверка на биосигурността в свиневъдните обекти.) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	4 пъти годишно от ОВЛ на всички производствени категории в стопанството. Във всяка категория се преглеждат брой свине, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност Прегледите се документират в чеклист (Образец ЗХОЖ - 168 КОНТРОЛЕН ЛИСТ за клинични прегледи на домашни животни или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	На всяка пратка свине, отиваща за клане или доотглеждане. Преглеждат се брой свине от пратката, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност (вж. табл. 1), в допълнение се прави оценка на общото състояние на свинете в стопанството.	Ежеседмично от всяка технологична единица вътрешни органи от умрелите свине, навършили 60-дневна възраст. При липса на умрели свине над 60-дневна възраст, от всяка технологична единица могат да се вземат проби от отбити умрели свине под 60-дневна възраст.	При съмнение за сероконверсия.	Два пъти годишно през интервал от поне 4 месеца, кръвни проби от брой свине от обекта с цел да се установи 10% разпространение на болестта с 95% достоверност (вж. табл. 1).	Кръвни/органни проби от свине показващи/показали клиника на заболяване.	Проби за вирусологични изследвания – от всяка свиня, показваща кл. симптоми, съвместими с чума по свинете (вкл. и с Т>40°), всяка умряла свиня-майка/нерез.	При липса на изследвания по т. 5 за период по-дълъг от 15 дни и при движение за доотглеждане, в рамките на 7 дни преди движението се вземат проби за вирусологично изследване, за сметка на собственика, от брой свине от пратката за установяване на 5% разпространение с 95% достоверност, които се изпращат в НРЛ или в акредитирана за изследване на АЧС лаборатория под контрола на НРЛ. Такива проби могат да се вземат и преди движение за клане, по преценка на ОВЛ, свързана със здравния статус на свинете в обекта (за сметка на собственика или за официален контрол в случай на свине, показващи клинични признаци).
	Фамилни ферми	ОВЛ	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ/опц. ОВЛ.
		4 пъти годишно през интервал от поне 2 месеца, като се документира с чек-лист (Образец ЗХОЖ 213а - Контролен лист за проверка на биосигурността в	4 пъти годишно от ОВЛ на всички производствени категории в стопанството. Във всяка категория се преглеждат брой свине, така че да се открие 10%	На всяка пратка свине, отиваща за клане или доотглеждане. Преглеждат се брой свине от пратката, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност (вж. табл. 1), в	Ежеседмично от всяка технологична единица вътрешни органи от умрелите свине, навършили 60-дневна възраст. При липса на умрели свине над 60-дневна възраст, от всяка технологична единица могат да се вземат проби от отбити	При съмнение за сероконверсия.	Два пъти годишно през интервал от поне 4 месеца, кръвни проби от брой свине от обекта с цел да се установи 10% разпространение на болестта с 95% достоверност (вж. табл. 1).	Кръвни/органни проби от свине показващи/показали клиника на заболяване.	Проби за вирусологични изследвания – от всяка свиня, показваща кл. симптоми, съвместими с чума по свинете (вкл. и с Т>40°), всяка умряла свиня-майка/нерез.	При липса на изследвания по т. 5 за период по-дълъг от 15 дни и при движение за доотглеждане, в рамките на 7 дни преди движението се вземат проби за вирусологично изследване, за сметка

		свиневъдните обекти.) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	превалентност с 95% достоверност Прегледите се документират в чеклист (Образец ЗХОЖ - 168 КОНТРОЛЕН ЛИСТ за клинични прегледи на домашни животни или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	допълнение се прави оценка на общото състояние на свинете в стопанството.	умрели свине под 60-дневна възраст..					на собственика, от брой свине от пратката за установяване на 5% разпространение с 95% достоверност, които се изпращат в НРЛ или в акредитирана за изследване на АЧС лаборатория под контрола на НРЛ. Такива проби могат да се вземат и преди движение за клане, по преценка на ОВЛ, свързана със здравния статус на свинете в обекта (за сметка на собственика или за официален контрол в случай на свине, показващи клинични признаци).
Територията на цялата страна	ИБС	ОВЛ	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	РВЛ	РВЛ – рутинно/ОВЛ – при посещение за проверка за официален контрол	ОВЛ	ОВЛ
		4 пъти годишно през интервал от поне 2 месеца, като се документира с чек-лист (Образец ЗХОЖ 213а - Контролен лист за проверка на биосигурността в свиневъдните обекти.) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	2 пъти годишно (а ако обектът е в част III – 4 пъти годишно) от ОВЛ на всички производствени категории в стопанството. Във всяка категория се преглеждат брой свине, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност Прегледите се документират в чеклист (Образец ЗХОЖ - 168 КОНТРОЛЕН	Четири пъти годишно. Преглеждат се брой свине от стадото, така че да се открие 10% превалентност с 95% достоверност (вж. табл. 1)Прегледите се документират в чеклист (Образец ЗХОЖ - 168 КОНТРОЛЕН ЛИСТ за клинични прегледи на домашни животни) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение.	От всяка умряла свиня, независимо от възрастта	При съмнение за сероконверсия.	Два пъти годишно през интервал от поне 4 месеца, кръвни проби от брой свине от обекта с цел да се установи 10% разпространение на болестта с 95% достоверност (вж. табл. 1).	Кръвни/органни проби от свине показващи/показали клиника на заболяване.	Проби за вирусологични изследвания – от всяка свиня, показваща кл. симптоми, съвместими с чума по свинете (вкл. и с T>40°), всяка умряла свиня-майка/нерез.	В случай на липса на ежеседмичните изследвания по т. 5 за период по-дълъг от 15 дни, в рамките на 7 дни преди движението се вземат проби за вирусологично изследване от брой свине от пратката за установяване на 5% разпространение с 95% достоверност (вж. табл. 1) или кръвни проби от свине в технологичната единица, които показват клинични признаци.

			ЛИСТ за клинични прегледи на домашни животни или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение							
	Стопанства за отглеждане на свине за лични нужди	1. Инвентаризация		2. Проверки биосигурност		3. Клинични прегледи		4. Вземане на проби за АЧС/КЧС		5. Клинични прегледи/изследвания преди движение
		ОВЛ	Местна администрация	ОВЛ	РВЛ	ОВЛ	РВЛ	ОВЛ	РВЛ	Неприложимо за движение от обекти за отглеждане на свине за лични нужди.
		По указания на ЦУ на БАБХ	Съгласно предвиденото в ЗВД или в Плана	Веднъж годишно на всички или на процент обекти, избрани от ОДБХ въз основа оценка на риска, като се документира с чек-лист (Образец ЗХОЖ 213а - Контролен лист за проверка на биосигурността в свиневъдните обекти.) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	4 пъти годишно, като се документира с чек-лист (Образец ЗХОЖ 213а - Контролен лист за проверка на биосигурността в свиневъдните обекти.) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	При съмнение или при необходимост в следствие на оценка на риска на ниво ОДБХ. Прегледите се документират в чеклист (Образец ЗХОЖ - 168 КОНТРОЛЕН ЛИСТ за клинични прегледи на домашни животни) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	Четири пъти годишно. Прегледите се документират в чеклист (Образец ЗХОЖ - 168 КОНТРОЛЕН ЛИСТ за клинични прегледи на домашни животни) или чрез въвеждане на протокол в мобилно приложение	При съмнение или при необходимост в следствие на оценка на риска на ниво ОДБХ се вземат проби	- Проби за вирусологично изследване за АЧС от свине, показващи клиника на заболяване - Проби за серологично/вирусологично изследване от свине, показващи клинични признаци на заболяване	

Таблица 1 – *Определяне на представителна извадка проби от брой животни/брой клинично прегледани животни*

Брой на свинете в една единица или обект	АЧС/КЧС – разпространение		
	20%	10%	5%
	Брой на свинете, които трябва да бъдат изследвани (n)		
10	8	10	10
20	10	16	19
30	11	19	26
40	12	21	31

50	12	22	35
60	12	23	38
70	13	24	40
80	13	24	42
90	13	25	43
100	13	25	45
120	13	26	47
140	13	26	48
160	13	27	49
180	13	27	50
200	13	27	51
250	14	27	53
300	14	28	54
350	14	28	54
400	14	28	55
450	14	28	55
500	14	28	56
600	14	28	56
700	14	28	57
800	14	28	57
900	14	28	57
1.000	14	29	57
1.200	14	29	57
1.400	14	29	58
1.600	14	29	58
1.800	14	29	58
2.000	14	29	58
3.000	14	29	58
4.000	14	29	58
5.000	14	29	59

6.000	14	29	59
7.000	14	29	59
8.000	14	29	59
9.000	14	29	59
10.000	14	29	59
> 10.000	14	29	59

Таблицата дава възможност за определяне на индивидуалния брой на свинете, от които се вземат проби за АЧС/КЧС и които се преглеждат клинично при достоверност 95%, при което може да се открие поне едно инфектирано животно/животно, показващо клинични признаци при разпространение на заболяването от 5%, 10% или 20%.

ВАЖНО: Операторите на индустриални свиневъдни комплекси водят и предоставят ежеседмично информация за седмичната смъртност във всяка технологична единица (сграда - брой умрели животни/общ брой животни и процент смъртност), съгласно таблица 2 по-долу. Справката се изпраща на електронната поща на съответното ОДБХ и на ah@bfsa.bg

Таблица 2 – *Ежеседмична смъртност*

Номер/ име на индустриалната ферма	Капацитет по удостоверение за регистрация	Общ брой налични животни	Технологична единица (идентификатор на сграда и категория (бозаещи, подрастващи, угояване, развъдни, ремонт)	Смъртност			Количество предадено СЖП	Брой взети проби от умрели свине	Номер/дата на съпроводително писмо Номер/дата на протокол от аутопсия
				Брой налични към дата	Брой умрели за седмицата	% смъртност			

5.2. Диви свине

Африканска чума по свинете

Проби за вирусологично и серологично изследване (кръвен серум, органи, цяла кръв) се изпращат от всички отстреляни, намерени умрели, съмнителни диви свине от територията на цялата страна.

Класическа чума по свинете

Проби за вирусологично и серологично изследване (кръвен серум, органи, цяла кръв) се изпращат от всички намерени умрели или съмнителни диви свине от територията на цялата страна.

Проби за вирусологично и серологично изследване (кръвен серум, органи, цяла кръв) се изследват от всички отстреляни, намерени умрели, съмнителни диви свине от териториите на областите Враца, Видин, Монтана, София-област (общ. Драгоман и общ. Годеч), Перник, Кюстендил.

Проби за серологично изследване (кръвен серум) се изследват от по 59 бр. отстреляни диви свине от всяка област, извън посочените области/общини в предходния параграф.

5.3. Използвани лабораторни диагностични методи

5.3.1 PCR (polymerase chain reaction) – молекулярен метод за определяне наличие на причинителя на болестта. Изпълнява се върху кръвни проби (цяла кръв) и върху органни проби от намерени умрели или съмнителни домашни и диви свине, домашни свине, показващи клиника, като тест за доказване на здравния статус на свинете преди движение.

5.3.2 ELISA (enzyme-linked immunosorbent assay) – серологичен метод за определяне наличието на антитела вследствие на инфекция (АЧС/КЧС) или на ваксинация (КЧС). Изпълнява се върху серумни от домашни свине за КЧС, диви свине за АЧС и КЧС, домашни свине при съмнение за сероконверсия (при АЧС).

5.3.3 IPT (immunoperoxidase test) – серологичен имуно-цитохимичен метод, който се изпълнява върху серумни проби като потвърдителен тест.

5.3.4 IBT (immunoblotting test) – серологичен метод, който се използва като алтернативен на IPT.

Методите се изпълняват, съгласно чл. 6 от Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута „свободен от болест“ за някои болести от списъка и нововъзникващи болести. Вземането на проби, техниките, валидирането и тълкуването на диагностичните методи за целите на надзора се определят от съответните подробни

разяснения и насоки, налични на уебсайта на референтната лаборатории на Европейския съюз (РЛЕС) и на Комисията.

За АЧС: https://asf-referencelab.info/asf/en/procedures-diagnosis/diagnostic-procedures

За КЧС: https://www.tiho-hannover.de/en/kliniken-institute/institute/institut-fuer-virologie/eu-and-oie-reference-laboratory/diagnostic-methods

6. Измерими цели за постигане в периода за изпълнение на мерките в програмата

Показател (за цялата страна)	2025	2026	2027
Брой проверки биосигурност (индустриални ферми) – ОВЛ	100% от заложените в плана	100% от заложените в плана	100% от заложените в плана
Брой проверки биосигурност (фамилни ферми) – ОВЛ	100% от заложените в плана	100% от заложените в плана	100% от заложените в плана
Брой проверки биосигурност (лични стопанства) от ОВЛ	85% (от стопанствата)	85% (от стопанствата)	85% (от стопанствата)
Брой проверки биосигурност (лични стопанства) от РВЛ	75% (на стопанство)	75% (на стопанство)	75% (на стопанство)
Брой клинични прегледи (лични стопанства) от РВЛ	75% (на стопанство)	75% (на стопанство)	75% (на стопанство)
Констатирани огнища на АЧС при домашни свине	0	0	0
Констатирани случаи на АЧС при диви свине	- 75 % спрямо предходната година	- 85 % спрямо предходната година	- 90 % спрямо предходната година

7. Свързани документи и полезни връзки

1. Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на животните) и делегираните актове и актовете за изпълнение към него;

2. Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1882 на Комисията от 3 декември 2018 година за прилагането на някои правила за профилактика и контрол на болести за категориите болести от списъка и за установяване на списък на животинските видове или групите животински видове, които носят значителен риск от разпространение на болестите от списъка;

3. Делегиран регламент (ЕС) 2020/687 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правила за профилактика и контрол на някои болести от списъка;
4. Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 на Комисията от 17 декември 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за надзор, програмите за ликвидиране и статута свободен от болест за някои болести от списъка и нововъзникващи болести;
5. Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/594 на Комисията от 16 март 2023 година за определяне на специални мерки за контрол на болестта във връзка с африканската чума по свинете и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/605;
6. Закон за ветеринарномедицинската дейност;
7. Наредба 44 за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти.

Информация относно КЧС и АЧС: https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/animal.health.and.welfare/animal-health
Модул лов и проверка на проби от дивеч: https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/home/current.animal.diseases/hunt.module
Световна организация по здравеопазване на животните (WOAH): https://www.woah.org/en/disease/african-swine-fever/

8. Исторически и епизоотологични данни за заболяването.
https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/animal.health.and.welfare/animal-health/current.information.on.animal.diseases